

आह्वानेभ्यः कदापि न भीतः, संघर्षस्य सामर्थ्यम् अपि वर्तते- विक्रमादित्यसिंहः

सर्वाबाधाः ग्रहबाधाः च वारयति कालरात्रिः शुभङ्करी नाम्नापि अभिहिता।

15 अप्रैल 1948 हिमाचलदिवसस्य सर्वेभ्यः शुभकामना

प्रमुखाः वार्ताः

अमरनाथयात्रायाः अग्रिमपञ्जीकरणं १५

अप्रैलतः आरभ्यते इति संभावना अमरनाथयात्रायाः अग्रिमपञ्जीकरणं देशस्य ५४० विभिन्नबैङ्कशाखासु प्रायः १५ अप्रैलतः आरभ्यते इति संभावना वर्तते। अस्मिन् वर्षे ५२ दिवसीया अमरनाथयात्रा जूनमासस्य २९ दिनाङ्कात् आरभ्य १९ अगस्तदिनाङ्के रक्षाबन्धने समाप्ता भविष्यति। तीर्थयात्रिकाणां अग्रिमपञ्जीकरणार्थं देशे सर्वत्र जम्मू-कश्मीरवित्तकोषस्य, पंजाबराष्ट्रीयवित्तकोषस्य (पीएनबी), भारतीयराज्यवित्तकोषस्य, येसवित्तकोषस्य च प्रायः ५४० शाखाः उद्घाटिताः भविष्यन्ति। सः अवदत् यत् जम्मू-कश्मीरस्य पञ्जीकरणप्रक्रिया पीएनबी, एसबीआई, जम्मू-कश्मीर-वित्तकोषस्य २१ शाखासु आरभ्यते। सः अवदत् यत् पञ्जीकरणार्थं तीर्थयात्रिकाणां कृते १३ वर्षाणाम् अधः बालकानां, ७० वर्षाणाम् उपरि वृद्धानां स्वास्थ्यप्रमाणपत्रं प्रस्तुतं करणीयम्, यदा तु षट् सप्ताहस्य गर्भिणी तीर्थयात्रायाः अनुमतिः न भविष्यति। सः अवदत् यत् लद्दाख-नगरस्य तीर्थयात्रिकाणां पञ्जीकरण-सुविधाः केवलं लेह-नगरस्य जे एण्ड के-वित्तकोषस्य-शाखायां एव उपलभ्यन्ते। सूत्रेषु उक्तं यत् जम्मू-कश्मीरस्य सर्वेषु २० जिल्लेषु विभिन्नेषु चिकित्साकेन्द्रेषु अपि २३० तः अधिकाः वैद्याः अग्रिमयात्रीपञ्जीकरणार्थं अनिवार्यस्वास्थ्यप्रमाणपत्राणि (सीएचसी) निर्गन्तुं अधिकृताः सन्ति। सः अवदत् यत् एतेषु ७६ वैद्याः कश्मीरप्रभागे, १६२ जम्मूविभागे च नियुक्ताः भवेयुः, तथैव जिलाचिकित्सालयेषु, स्वास्थ्यकेन्द्रेषु, एनटीपीएचसी, यूपीएचसी सहितसामुदायिकचिकित्साकेन्द्रेषु अपि प्रमाणपत्राणि निर्गताः भविष्यन्ति। सः अवदत् यत् प्रत्येकं तीर्थयात्रिकं १५० रूप्यकाणां भुक्तिं कृत्वा वित्तकोषस्य तीर्थयात्रायाः अनुज्ञापत्रं निर्गतं भविष्यति।

ईरान-देशीय-वायवीयोड्यनक्षेत्रे भारतीयविमानानाम् उड्यनम् एयर-इंडिया-समवायेन प्रतिषेधितम्

हिमसंस्कृतवार्ताः युवराजभट्टराई

ईरान-इजरायलयोः मध्ये युद्धस्य स्थितिः समुत्पन्ना वर्तते। तस्याः युद्धस्थितेः प्रभावः भारतेऽपि दृष्टिपथम् आयाति। पश्चिमीक्षेत्रे युद्धस्य अवस्थां निभाल्य एयर-इंडिया-समवायेन सुरक्षादृशा निजविमानचालकाः निर्देशिताः सन्ति यत् ते ईरान देशीयोड्यनकाशक्षेत्रे विमानानि नैव प्रवेशयेयुः। यात्रिजनानां सुरक्षादृशा एषः निर्णयः अभिस्वीकृतः अस्ति। एतदर्थम् अपरेण वायवीयमार्गेण यात्रिजनाः तेषां गतव्यं यावत् प्रापयिष्यन्ते। अवधेयमस्ति यत् ईरान-इजरायल-देशयोः मध्ये युद्धस्य स्थितिः समुत्पाद्यमना अस्ति। स्रोतांसि तु एतदपि प्रतिपादयन्ति यद् आगामि-चतुर्विंशतिः होराभ्यन्तरे उभयोः देशयोः मध्ये भीषणं युद्धं प्रारभ्यते इति। अतः एतादृश्यां सङ्घट्टापन्नायां दशायाम् ईरानदेशीय वायुमार्गीयक्षेत्रस्य उपरि उड्यनम् एयर इंडिया समवायेन साकं यात्रिजनानां कृतेऽपि सङ्घट्टपूर्णमेव भवितुं शक्नोति। तेनैव कारणेन लन्दनम्प्रति उड्यमानेन विमानेन ईरानदेशीय वायुमार्गीयक्षेत्रमपहय सुदीर्घः लम्बायमानः वायवीयः मार्गः अभिस्वीकृतः। अनेन पथा यात्रिकाः जनाः होरद्वयस्य विलम्बेन नैजं गन्तव्यं यावत् प्राप्स्यन्ति। किन्तु प्राणरक्षायः उपायत्वेन सर्वैः यात्रिकैः जनसामान्यैश्च एषः निर्णयः नितरां श्लाघ्यते।

चन्द्रयान-४ इत्यस्य सज्जताः 'इसरो अवतारकं (लैण्डर) निर्मास्यति, जापानं च रोवर-मॉड्यूल दास्यति'

हिमसंस्कृतवार्ताः- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

चन्द्रयान-३ इत्यस्य सफलतायाः अनन्तरं अधुना अन्ताराष्ट्रीयसंस्थाः भारतीय-अन्तरिक्ष-अनुसन्धान-सङ्घटनेन (इसरो) प्रभाविताः सन्ति। ताः अपि तस्मिन् रुचिं दर्शयन्ति। अधुना इस्रो चन्द्रयान-४ इत्यस्मिन् लैण्डरमॉड्यूल निर्मास्यति, जापानस्य अन्तरिक्ष-संस्था JAXA इत्यनया च रोवर-मॉड्यूल निर्मास्यते। एनआईटी हमीरपुरस्य इसरो वैज्ञानिकः समनीतठाकुरः एनआईटी हमीरपुरस्य वार्षिकं टेक-फेस्ट-निम्बस-इवेण्ट इत्यत्र एतत् अवदत्। अस्मिन् विषये इस्रो-वैज्ञानिकाः अपि आगताः सन्ति। उत्सवे अभियांत्रिकी कौशलस्य प्रदर्शनं क्रियते। सः अवदत् यत् यदा अन्ताराष्ट्रीयसंस्थाद्वयं मिलित्वा कार्यं करोति तदा बहु किमपि ज्ञातुं शक्यते। समनीतठाकुरः मण्डलबिलासपुरस्य बरठीक्षेत्रस्य निवासी अस्ति, सः स्वस्य प्राथमिकशिक्षा बरठीतः एव सम्पन्नं कृतवान्। सः अवदत् यत् बाल्यकालात् एव तस्य देशस्य कृते किमपि भिन्नं कर्तुं इच्छा आसीत्। अन्तरिक्षविज्ञानस्य प्रयोगः सामान्यजनस्य जीवने बहु साहाय्यं करोति। इस्रो-ग्रह-अभियाने आह्वानानि सफलता च द्वयमेव भवति।

चन्द्रयान-२ इत्यस्य

असफलताभ्यः सफलता प्राप्ता

सः अवदत् यत् चन्द्रयान-२ इत्यस्मिन् लैण्डर विक्रम इत्यनेन सह सम्पर्कस्य हानिः जातः ततः परं इसरो इत्यत्र योजना कृता यत् सम्पर्कस्य क्षयस्य कारणानि कानि सन्ति इति। कुत्र दोषाः आसन्, कुत्र अधिकं कार्यं कर्तव्यम्। सावधानीपूर्वकं मूल्याङ्कनानन्तरं अवरोहण-मॉड्यूलस्य पुनर्निर्माणं कृतम्। तदनन्तरं इसरो अध्यक्षः एस. सोमनाथः वैज्ञानिकान् अवदत् यत् असफलतां सफलतायां परिवर्तनं कर्तुं

चिन्तयन्तु। अनेन अस्माकं मनोबलं प्राप्तम्। अनेन मनोबलेन चन्द्रयान ३ अवतारके (लैण्डर) विक्रमे प्रज्ञानरोवरे च सफलता प्राप्ता। चन्द्रयान-३ इत्यस्मिन् उत्तम-अवरोहणानन्तरं अधुना अन्ताराष्ट्रीय-संस्थाः अपि इसरोविषये रुचिं दर्शयितुं आरब्धाः सन्ति।

अन्तरिक्षयात्री भवितुं परिश्रमः धैर्यं च आवश्यकम्

समनीतः अन्तरिक्षयात्रिकत्वस्य स्वप्नदर्शकानां छात्राणां कृते कथयति यत् अन्तरिक्षयात्री भवितुं परिश्रमः धैर्यं च सर्वाधिकं महत्त्वपूर्णम् अस्ति। प्रतिदिनं समानं कृत्वा तत्कार्यं प्रति उदासीनः न भवेत्। यदि भवन्तः प्रतिदिनं तस्मिन् कार्ये परिश्रमं कुर्वन्ति तर्हि भवन्तः अवश्यमेव परिणामं प्राप्नुवन्ति। संशोधने धैर्यस्य महती आवश्यकता वर्तते।

अध्ययनस्य समयसूची भवतु

भारते शोधकार्ये अनेके विकल्पाः सन्ति। सर्वेषां युवानां कृते केवलं महत्त्वपूर्णं वस्तु अस्ति यत् तेषां लक्ष्यं प्राप्तुं पूर्णं ध्यानं धैर्यं च भवतु। स्नातकपदवीं प्राप्य भवता सावधानतया अध्ययनं कर्तव्यं भविष्यति। ततः संशोधनक्षेत्रे गन्तुं साहाय्यं प्राप्नोति। अष्टहोरा शयने, अष्टहोरा अध्ययने, अष्टहोरा च कार्याणि सम्पन्नं कुर्वन्तु। तदनन्तरं भवन्तः उत्तमं परिणामं प्राप्नुवन्ति।

बरठीनिवासी समनीतः इसरो इत्यत्र सेवां कुर्वन् अस्ति

समनीतठाकुरः मण्डलबिलासपुरस्य बरठीक्षेत्रस्य निवासी अस्ति तथा च सः स्वस्य प्राथमिकशिक्षा बरठीतः एव सम्पन्नं कृतवान्। तदनन्तरं २०१४ तमे वर्षे एनआईटी हमीरपुरतः इलेक्ट्रॉनिक्स-सञ्चारव्यापारविषये स्नातकपदवीं प्राप्तवान्। तदनन्तरं सः निजीक्षेत्रे कार्यं कृतवान् अधुना सः सप्तवर्षेभ्यः इस्रो-संस्थायां वैज्ञानिकरूपेण कार्यं कुर्वन् अस्ति।

सुभाषितम्

वनेऽपि सिंहा मृगमांसभक्षिणो बुभुक्षिता नैव तृणं चरन्ति। एवं कुलीना व्यसनाभिभूता न नीचकर्माणि समाचरन्ति॥

भावार्थः- जंगल में मांस खाने वाले शेर भूख लगने पर भी जिस तरह घास नहीं खाते, उसी प्रकार सुसंस्कारित उच्च कुल में जन्मे हुए व्यक्ति संकट काल में भी कभी नीच काम नहीं करते।

प्रतीकसाठवे मुम्बई

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम् जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र. पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

आह्वानेभ्यः कदापि न भीतः, संघर्षस्य सामर्थ्यम् अपि वर्तते- विक्रमादित्यसिंहः

हिमसंस्कृतवार्ता:- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

मण्डीतः काङ्ग्रेसस्य प्रत्याशी विक्रमादित्यसिंहः अवदत् यत् सः दलस्य शीर्षनेतृत्वाय धन्यवादं ददाति यत् तेन सः प्रत्याशी अभवत्। रामपुरे पत्रकारैः सह वार्तालापं कुर्वन् विक्रमादित्यसिंहः अवदत् यत् सः कदापि आह्वानेभ्यः भयं न करोति। तस्य युद्धस्य क्षमता अस्ति, प्रत्येकं आह्वानं स्वीकरोति।

देवी-देवतानाम् आशीर्वादेन प्रत्येकम् आह्वानम्

अतिक्रान्तवान्- विक्रमादित्यः

देवी-देवतानाम् आशीर्वादेन प्रत्येकम् आह्वानं पारितम् अस्ति। सत्येन, प्रामाणिकतया च राज्यस्य

शिमलासंसदीयक्षेत्रात् काङ्ग्रेसस्य प्रत्याशित्वं गौरवस्य विषयः - विनोदसुल्तानपुरी

हिमसंस्कृतवार्ता:- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

विनोदसुल्तानपुरी काङ्ग्रेसस्य शीर्षनेतृत्वस्य आभारं प्रकटितवान् यत् शिमला लोकसभा निर्वाचनक्षेत्रात् सः प्रत्याशी कृतः। सः अवदत् यत् अहं काङ्ग्रेसपक्षस्य शीर्षनेतृत्वस्य, हिमाचलप्रदेशकाङ्ग्रेसस्य अध्यक्ष प्रतिभासिंहवर्यायाः, मुख्यमन्त्रिणः सुखविन्दरसिंहसुखोः, उपमुख्यमन्त्रिणः मुकेश अग्निहोत्रिणः च हार्दिकम् आभारं धन्यवादं च प्रकटयामि यत् तैः अहं प्रत्याशी कृत्वा मयि अटूटः विश्वासः प्रदर्शितः।

सः अवदत् यत् मम स्वर्गीयः पिता कृष्णदत्तसुल्तानपुरीः शिमलालोकसभायाः देवरूपाणां जनानाम् आशीर्वादेन स्नेहेन च षड्वारं क्रमशः सांसदः चितः। शिमला लोकसभासनस्य प्रत्याशी भवितुं मम कृते गौरवस्य सौभाग्यस्य च

जनानां सेवायां विश्वासं करोति। सः अवदत् यत् सः मण्डीक्षेत्रस्य जनेभ्यः आश्वासनं दातुम् इच्छति यत् यथा सः शिमला-ग्रामीण-क्षेत्रस्य विधायकत्वेन विकासं कृतवान्, तथैव सः मण्डी-लोकसभा-क्षेत्राय नूतनं परिचयं दास्यति इति।

विकासस्य नूतनं प्रतिरूपं प्रस्तोस्यते

देशे विकासस्य नूतनं प्रतिरूपं प्रस्तुतं करिष्यति। सः संसदि स्वक्षेत्रस्य स्वरं दृढतया उत्थापयिष्यति। सः अवदत् यत् मम पिता वीरभद्रसिंहः माता प्रतिभासिंह च मण्डीतः सांसदौ आस्ताम्। ताभ्याम् अस्मिन् क्षेत्रे विकासस्य भूमिः स्थापिता, अग्रे नेष्यति च।

कस्यचित् व्यक्तिविशेषस्य नामधेयेन निर्वाचनं न क्रियते- लोकनिर्माणमन्त्री

विक्रमादित्यः अवदत् यत् अस्माकं हिमाचलस्य समग्रविकासः तस्य लक्ष्येषु अन्यतमः अस्ति। विक्रमादित्यः अभ्यर्थी भूत्वा प्रथमवारं मीडियाभिः सह मिलति। सः अवदत् यत् आगामिसमये सम्पूर्णं दृष्टिपत्रं मण्डीनगरस्य जनानां समक्षं प्रस्तुतं भविष्यति। इदं निर्वाचनं कस्यचित् व्यक्तिविशेषस्य नाम्ना न क्रियते। कार्यविषयेषु निर्वाचनं भविष्यति।

शिमलासंसदीयक्षेत्रात् काङ्ग्रेसस्य प्रत्याशित्वं गौरवस्य विषयः - विनोदसुल्तानपुरी

विषयः अस्ति।

क्षेत्रस्य विकासे काऽपि न्यूनता न त्यक्ष्यामि- विनोदसुल्तानपुरी

एतेन सह सः अवदत् यत् अहं शिमलालोकसभायाः ईश्वरसदृशान् जनान् आश्वासयामि यत् क्षेत्रस्य विकासे कल्याणे च काऽपि न्यूनता न त्यक्ष्यामि, भवतां सर्वेषां सेवायै सदैव सज्जः भविष्यामि। अहं मम कसौली-सभायाः देवरूपिणां जनानां प्रति अपि कृतज्ञतां प्रकटयामि, कसौली-सभायाः विकासे, कल्याणे च अहं कोऽपि शिलाखण्डः अपरिवर्तितः न त्यक्ष्यामि इति आश्वासनं ददामि।

भाजपायाः घोषणापत्रं वाक्यांशैः पूरितम्- प्रतिभासिंह

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। राज्यकाङ्ग्रेसस्य अध्यक्षा सांसदः च प्रतिभासिंह भाजपायाः घोषणापत्रं नाट्यप्रदर्शनम् (नौटंकी) इति उक्तवती अस्ति। भाजपा प्रथमं स्वस्य पूर्वघोषणानां विवरणं दत्त्वा देशाय कथयेत् यत् तया स्वस्य कति प्रतिज्ञाः पूर्णाः कृताः। देशे घटमानस्य अन्यायस्य विरुद्धं काङ्ग्रेसपक्षः न्यायस्य युद्धं निरन्तरं करिष्यति इति सा अवदत्।

सः उक्तवान् यत् भाजपायाः वाक्पटुताः पुनः कार्यं न करिष्यन्ति, देशः भाजपातः मुक्तिमार्गं आरब्धः अस्ति। लोकसभानिर्वाचने भाजपायाः पराजयस्य सम्मुखीकरणं कर्तव्यं भविष्यति। प्रतिभासिंहद्वारा उक्तं यत् काङ्ग्रेसः राज्यस्य चतुर्णां लोकसभानां षट्-विधानसभा- उपनिर्वाचनानां च दृढतया प्रतिस्पर्धां करिष्यति। सः उक्तवान् यत् विक्रमादित्यसिंहः विनोदसुल्तानपुरी च मण्डी- शिमला- संसदीयक्षेत्रयोः लोकसभानिर्वाचने दलस्य सशक्तौ प्रत्याशिनो स्तः, उभौ अपि विशालमतैः विजयं प्राप्स्यतः। प्रतिभासिंह अवदत् यत् शीघ्रमेव काङ्गड़ा-हमीरपुर-संसदीयक्षेत्रेभ्यः अपि दलस्य सशक्तौ प्रत्याशिनौ घोषयिष्यति।

सा उक्तवती यत् काङ्ग्रेसस्य जनशक्तिः अस्ति, अस्य आधारेण दलं राज्ये विजयस्य ध्वजं उत्थापयिष्यति। प्रतिभासिंहया उक्तं यत् केन्द्रे भाजपासर्वकारस्य जनविरोधी नीतयः, निर्णयाः, वर्धमानाः महार्घताः, अनुद्योगः च इत्यादिषु विषयेषु काङ्ग्रेसः जनसमूहस्य मध्ये गमिष्यति। सा अवदत् यत् राज्यसर्वकारेण विगतपञ्चदशमासेषु राज्यसर्वकारस्य उपलब्धयः सम्पन्नं कृत्वा इतिहासः निर्मितः, मुख्याः कर्मचारिभ्यः पुरातनवृत्तिः, महिलाभ्यः १५०० रूप्यकाणि च दातुं प्रतिज्ञा अस्ति। सा अवदत् यत् राज्यसर्वकारस्य विरुद्धं भाजपायाः कोऽपि विषयः नास्ति। निरर्थकवक्तव्यं कृत्वा निर्वाचनेषु भाजपा किमपि लाभं न प्राप्स्यति।

भारतीयजनतापक्षस्य 'संकल्पपत्रम्' 'क्षमायाचना' वर्तते - कांग्रेसनेता पवनखेडा

हिमसंस्कृतवार्ताः नवदेहली

काङ्ग्रेसेन रविवासरे उक्तं यत् भारतीयजनतापक्षस्य 'संकल्पपत्रम्' 'क्षमायाचना' वर्तते यतोहि विगतदशवर्षेषु प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदीसर्वकारः कृतस्य एकस्य अपि विषयस्य पूर्तिं कर्तुं असफलः अभवत्। अत्र दलस्य मुख्यालये पत्रकारसम्मेलनं सम्बोधयन् काङ्ग्रेसनेतारः पवनखेडा, सुप्रियाश्रीनेटः, अमिताभदुबे च एतत् वक्तव्यं दत्तवन्तः। काङ्ग्रेसदलस्य मीडिया प्रचारविभागस्य च अध्यक्षः पवनखेडा उक्तवान् यत् अस्य संकल्पपत्रस्य नाम 'क्षमायाचना' इति भवितुमर्हति। देशस्य दलितेभ्यः, कृषकेभ्यः, युवकेभ्यः, आदिवासिभ्यः च प्रधानमन्त्री क्षमायाचना कुर्यात् ये १० वर्षीयशासनकाले स्वस्य घोषणापत्रप्रतिज्ञां न पूरितवन्तः। खेडामहोदयेन आरोपः कृतः यत् मोदीमहोदयेन कार्यदलस्य निर्माणेन कृष्णधनं पुनः आनेतुं प्रतिज्ञा कृता,

परन्तु तस्य स्थाने निर्वाचनबन्धनानि आगतानि। सः पूर्वोत्तरे न्यायव्यवस्थां सुदृढं कर्तुं प्रतिज्ञां कृतवान् आसीत्, परन्तु मणिपुरे हिंसा अभवत्, या निरन्तरं वर्तते, प्रधानमन्त्रिणा तस्मिन् विषये मौनं स्थापितम्, दारिद्र्यं च वर्धितम्। खेडामहोदयः अवदत् यत् प्रधानमन्त्रिणा उक्तं यत् अस्माकं सर्वकारः १०० नूतनानां नगराणां निर्माणं करिष्यति, परन्तु साऽपि प्रतिज्ञा अपूर्णैव।

कालरात्रि (सप्तमनवरात्र-विशेषः) सर्वाबाधाः ग्रहबाधाः च वारयति कालरात्रिः शुभङ्करी नाम्नापि अभिहिता।

(डॉ मनोज शैलः)

एकवेणी जपाकर्णपूरा नग्रा खरास्थिता।
लम्बोष्ठी कर्णिकाकर्णी तैलाभ्यक्तशरीरिणी।।
वामपादोल्लसल्लोहलताकण्टकभूषणा।
वर्धनमूर्धध्वजा कृष्णा कालरात्रिर्भयङ्करी।।

मातुः जगदम्बायाः सप्तमी शक्तिः कालरात्रिः वर्तते। नवरात्रपूजायाः सप्तमे दिवसे कालरात्रि-देव्याः उपासनायाः विधानं वर्तते। अस्मिन् दिवसे साधकस्य मनः सहस्रारचक्रे अवस्थितं भवति। साधकाय सर्वसिद्धिर्नां मार्गः प्रशस्तः भवति। अस्मिन् चक्रे साधकस्य चित्तं पूर्णरूपेण कालरात्रौ अवस्थितं भवति। तस्य समस्तानां पापानां विघ्नानां च नाशः भवति। साधकः अक्षयान् पूण्यलोकान् प्राप्नोति।
मातुः वर्णं घनान्धकारसदृशं कृष्णमयं वर्तते। केशाः विकीर्णाः सन्ति। कण्ठे विद्युत्सदृशी देदीप्यामाना माला अस्ति। अस्याः त्रीणि नेत्राणि सन्ति। त्रीणि अपि नेत्राणि ब्रह्माण्डसदृशानि गोलानि सन्ति। मातुः नासिकायाः श्वासप्रश्वासेन अग्नेः भयंकराः ज्वालाः निसरन्ति। अस्याः वाहनं गर्दभः वर्तते। मातुः चतस्रः भुजाः सन्ति। माता दक्षिणहस्तस्य वरमुद्रया सर्वेभ्यः वरं ददाति। अधस्थः दक्षिणहस्तः अभयमुद्रया वर्तते। वामभागस्य उपरि हस्ते लोहशस्त्रं तथा च अधस्थे हस्ते खड्गं वर्तते।
माता दुष्टान् संहरति। इयं सर्वाबाधाः ग्रहबाधाः च वारयति। मातुः उपासकस्य अग्निभयात् जलभयात् जन्तुभयात् शत्रुभयात् रात्रिभयात् च रक्षा भवति। मातुः कृपया भक्तः भयमुक्तः भवति।
मातुः स्वरूपं दर्शने भयानकः वर्तते परञ्च माता सदैव शुभं फलं ददाति। तस्माद् शुभंकरौ अपि अभिहिता। अस्माभिः सदैव मातुः स्मरणं पूजनं च करणीयम्।

धारावाहिकं गीताप्रश्नोत्तरम् - ३५

अर्जुनः - भगवन् ! ध्यानकाले स्वाभाविकतया हि मनः अन्यत्र विचरति, एवं स्थितौ किं कर्तव्यम् ?
श्रीकृष्णः - तदर्थन्तु नित्याभ्यासः कर्तव्यः अर्जुन ! एतद् अस्थिरं, चञ्चलं च मनः यत्र यत्र गच्छति, ततस्ततः नियम्य परमात्मनि एव नियोजनीयं ध्यानसाधकेन ।
अर्जुनः - एवं नियोजनेन किं भवति भगवन् ?
श्रीकृष्णः - सः साधकः यदि एवं परमात्मनि एव मनः नियोजयति तर्हि सः रजोगुणवृत्तिरहितः, शान्तचित्तः, ब्रह्मणि स्थितः च भवति । एतादृशः ध्यानी उत्तमं, सात्त्विकं च सुखं लभते ।
अर्जुनः - भगवन् ! ध्यानविषये त्वया बहुधा उक्तम् । एतदपि कृपया कथय यत् आत्मस्वरूपस्य ध्यानं कुर्वन् योगी संसारं कथं पश्यति ?
श्रीकृष्णः - सः ध्यानपरायणः योगी तु स्वकीयम् आत्मानं सर्वेषु प्राणिषु स्थितं पश्यति, एवमेव सर्वान् प्राणिनः चेत् स्वात्मनि पश्यति इत्यस्मात् कारणात् हि सः समदर्शी कथ्यते ।
अर्जुनः - यः तव सगुणसाकाररूपं ध्यायति, सः चेत् संसारं कया दृष्ट्या पश्यति ?

श्रीकृष्णः - सः ध्यानयोगी चेत् मामेव सर्वत्र पश्यति, एनम् अखिलसंसारं च मयि एव पश्यति । तस्मादेव तस्य कृते नाहम् अदृश्यः स्यां कदापि, न वा सः मत्कृते अदृश्यः स्यात् ।
अर्जुनः - तत् कथं भगवन् ?
श्रीकृष्णः - यः समस्तभूतेषु स्थितं माम् एकनिष्ठया भजति, सः संसारे यथोचितं व्यवहारकार्यादिकं कुर्वन् अपि निरन्तरं मयि एव तिष्ठति । अतः अहं, सः च परस्परं कथं वा अदृश्यौ भवितुम् अर्हावः, नैव तत् कदापि सम्भवति इति । (गीता - ६/२६-३१)

(अनुवर्तिष्यते)-- नारदोपाध्यायः ।

लोक आस्थायाः महतोत्सवस्य चैती छठस्य तृतीयः दिवसः भक्ताः सूर्यं प्रार्थनां करिष्यन्ति, प्रशासनेन विस्तृताः सुरक्षा व्यवस्था कृता

हिमसंस्कृतवार्ता:- कुणाल कौशिकः, मोतिहारी

12 अप्रैलतः लोक आस्थायाः उत्सवः चैती छठः आरब्धः। १४ अप्रैल दिनाङ्के उपवासिनः अस्तं सूर्यं प्रति अर्घ्यम् अर्पितवन्तः। अयं महान् उत्सवः १५ अप्रैल दिनाङ्के उदयमानसूर्याय अर्घ्यप्रदानेन समाप्तः। महिलाः ३६ होरां यावत् उपवासं कृत्वा सूर्यस्य भगवतः पूजां कुर्वन्ति। नदीघाटेषु सूर्यस्य प्रार्थनां कर्तुं भक्तजनसमूहः समागतः। अस्मिन् विषये पटनाप्रशासनेन विस्तृताः

सुरक्षाव्यवस्थाः कृताः सन्ति। बालस्य दीर्घायुः, आरोग्यस्य, सुखस्य आयोः च कामनया सह षष्ठी व्रतः क्रियते। अयम् उपवासः कठिनतमेषु उपवासेषु अन्यतमः इति मन्यते। अयं उपवासः ३६ घण्टापर्यन्तं कठोरनियमानाम् अनुसरणं करोति। अस्मिन् काले भक्ताः चतुर्विंशतिघण्टाभ्यः अधिकं यावत् निर्जलोपवासं कुर्वन्ति। पटनानगरस्य ४१ गंगाघाटेषु सप्ततडागेषु च अर्घ्यप्रदानस्य व्यवस्था कृता। घाटेषु बैरिकेडिंग, स्वच्छता, सुरक्षा, वस्त्रपरिवर्तनकक्षस्य, प्रकाशस्य च व्यवस्था कृता। २३२ क्षेत्राधिकारिणां नेतृत्वे ७६ स्थानेषु १३२ दण्डाधिकारिभिः, पुलिसाधिकारिभिः सह द्विसहस्रसैनिकाः नियुक्ताः भविष्यन्ति। रविवारे अपराह्णे २ वादनतः सायं ७ वादनपर्यन्तं तथा च सोमवासरे प्रातः ४ वादनतः ८ वादनपर्यन्तं आशियानातः दीघा प्रति, करमलीचकतः न्यू बाईपास इत्यत्र पटनानगरं प्रति, दीदारगंजनगरे अशोकराजपथस्य कारगिलचौकपर्यन्तं न प्रचलन्ति। अस्मिन् अस्तं सूर्यस्य अपि पूजायाः परम्परा अस्ति।

15 अप्रैल 1948 हिमाचलदिवसः

१९४८ तमे वर्षे जनवरीमासे सोलन-नगरे शिमला-पर्वतराज्यसङ्घ-सम्मेलनं सम्पन्नं जातम् । अस्मिन् सम्मेलने हिमाचलप्रदेशस्य निर्माणस्य घोषणा अभवत् । अपरपक्षे शिमलानगरे प्रजामण्डलनेतृणां सम्मेलनं आयोजितम्, यस्मिन् यशवन्तसिंहपरमारः बोधितवान् यत् हिमाचलप्रदेशस्य निर्माणं तदैव सम्भवः यदा सत्ता राज्यस्य राज्यस्य जनानां च

हस्ते समर्प्यते। शिवानन्दरमौलस्य अध्यक्षतायां हिमालयस्य संयंत्रसर्वकारस्य स्थापना अभवत्, यस्य मुख्यालयः शिमलानगरे आसीत् । १९४८ तमे वर्षे मार्चमासस्य २ दिनाङ्के दिल्लीनगरे शिमलापर्वतराज्यस्य राजां सम्मेलनं सम्पन्नम् । मण्डीनगरस्य राजा जोगेन्द्र सेनः राजां नेतृत्वं कुर्वन् आसीत् । एते राजानः हिमाचलप्रदेशे सम्मिलितुं १९४८ तमे वर्षे मार्चमासस्य ८ दिनाङ्के सन्धिं कृतवन्तः । हिमाचलप्रदेशराज्यस्य निर्माणं १९४८ तमे वर्षे एप्रिलमासस्य १५ दिनाङ्के अभवत् । तस्मिन् समये सम्पूर्णं राज्यं चतुर्षु मण्डलेषु विभक्तम् आसीत्, पञ्जाबपर्वतराज्यानां नाम पटियाला, पूर्वपञ्जाबराज्यं च अभवत् । १९४८ तमे वर्षे नालागढ-राज्यस्य सोलन-राज्ये समावेशितम् । १९४८ तमे वर्षे एप्रिलमासे अस्य प्रदेशस्य २७,०१८ वर्गकिलोमीटर्-क्षेत्रे विस्तृतानां प्रायः ३० रियासतानां विलयेन अस्य राज्यस्य संघराज्यम् अभवत् । तस्मिन् समये हिमाचलप्रदेशे महासु, सिरमौरः, चम्बा, मण्डी चत्वारि मण्डलानि समाविष्टानि आसन् । राज्यस्य आहत्यक्षेत्रं २७०१८ वर्गकिलोमीटर्, जनसंख्या ९ लक्षं ३५ सहस्रं च आसीत् ।

१९५० तमे वर्षे राज्यस्य पुनर्गठनम्

१९५० तमे वर्षे राज्यस्य पुनर्गठनस्य अन्तर्गतं राज्यस्य सीमानां पुनर्गठनं जातम् । कोटखाईक्षेत्रं उपतालुकस्य स्थितिं

दत्त्वा खानेटी, दरकोटी, कुमारसैन उपतालुकस्य कानिचन क्षेत्राणि बालसनस्य कानिचन् क्षेत्राणि बालसनस्य कानिचन क्षेत्राणि च कोटखाई मध्ये समाविष्टानि। कोटगढः कुमारसैन उपतालुके विलीनः अभवताम् । उत्तरप्रदेशस्य द्वौ ग्रामौ संसोगः, भटादः च, ये देवघरखाते आस्ताम्, ते जुब्बलतालुके समाविष्टौ । पञ्जाबस्य नालागढतः सप्तग्रामाः गृहीत्वा सोलनतालुके समाविष्टाः। प्रतिफलस्वरूपं कुसुम्पती, भराडी, संजौली, वाकना, भारी, काटो, रामपुर च शिमलासमीपे अभवन् । अनेन सह पेप्सी (पञ्जाब) इत्यस्य छबरोटक्षेत्रं कुसुम्पती तालुके समावेशितम् । १९५२ तमे वर्षे भारतस्य प्रथमसामान्यनिर्वाचनेन सह राज्ये हिमाचले निर्वाचनमपि अभवत्, तस्मिन् काङ्ग्रेसपक्षस्य विजयः अभवत् । १९५२ तमे वर्षे मार्चमासस्य २४ दिनाङ्के यशवन्तसिंहपरमारः मुख्यमन्त्रीरूपेण राज्यस्य सञ्चालनं स्वीकृतवान् । बिलासपुरजनपदस्य विलयः बिलासपुरस्य रियासतराज्यं १९४८ तमे वर्षे राज्यात् पृथक् स्थापितं आसीत् । तस्मिन्समये अस्मिन् क्षेत्रे क्रियमाणस्य भाखड़ाजलबन्धपरियोजनायाः कार्यस्य कारणात् बिलासपुरम् राज्यात् पृथक् एव स्थापितं आसीत् । १९५४ तमे वर्षे जुलै-मासस्य १ दिनाङ्के कह्लूर-राज्यं राज्ये समाविष्टं क तस्य नाम बिलासपुरम् अभवत् ।